

Uitgave van de Stichting De Gildetrom als voortzetting van het tijdschrift „De Gildetrom”
voorheen uitgegeven door de Bond van Schuttersgilden „Het Kwartier van Oirschot”.

VAN DE REDACTIE

Alle copie voor het volgend nummer dient voor 31 mei bij een van de correspondenten bezorgd te zijn.

VRAGENRUBRIEK:

De redactie verklaart zich gaarne bereid eventuele vragen van de lezers over alles, wat het gildewezen betreft, te beantwoorden.

GILDE-AGENDA 1980

- 2-4 mei Internationaal Treffen Salzburg (Oostenrijk).
18 mei Vrije Kringdag Baronie en Markiezaat bij St. Sebastiaan Hoogerheide.
1 juni Kringdag Kring Maasland te Haarsteeg bij Sint-Ambrosiusgilde.
15 juni Kringdag Kwartier van Oirschot te Middelbeers bij Gilde Sint Joris en Sint Sebastiaan.
29 juni Vrije-Kringdag Land v. Cuijk te Overloon bij Gilde Sint Theobaldus.
10 aug. Kringdag Kring Peelland te Someren bij Gilde Sint Joris.
24 aug. Landjuweel Oirschot van de Noordbrabantse Federatie te organiseren door de vier Oirschotse gilden.
14 sept. Vrij Gildefeest te Deurne bij Gilde Sint Antonius.
21 sept. Liefdadigheidsfeest bij Gilde St. Joris Hogeloon.

Abonnementen „De Gildetrom” voor het jaar 1980.

In verband met de steeds stijgende kosten zijn wij genoodzaakt de particuliere abonnementen in 1980 te stellen op f 10,-; de abonnementen die collectief via de gilden worden bezorgd zullen bedragen f 6,- plus eventuele verzendingskosten.

Rectificatie

In het vorig nummer hebben wij melding gemaakt van het overlijden van de Europese Schutterskoning. Hierbij is de verkeerde naam geplaatst. De overleden Schutterskoning is de eerste Europese Schutterskoning, de gildebroeder

OTTO HECTORS
uit ST. VITH (EUPEN-MALMEDY).

ADVERTENTIES:

Met ingang van het volgend nummer is besloten i.v.m. de hoge drukkosten geen advertenties meer op te nemen. Diegenen die ons in het verleden hierdoor financieel gesteund hebben, zeggen wij daarvoor hartelijk dank.

„DE GILDETRUM” driemaandelijks tijdschrift, uitgave van de Stichting „De Gildetrom”, in welke Stichting samenwerken de Noordbrabantse Federatie van Schuttersgilden met haar Kringen: Het Kwartier van Oirschot, Peelland, Kempenland, Maasland, Het Land van Cuijk, Baronie en Markiezaat.

Hoofredacteur: Drs. W. H. Th. Knippenberg, Socrateslaan 115, 5216 CT 's-Hertogenbosch, tel. 073-133993.

Redacteuren: voor Noordbr. Federatie: Math. E. M. v. d. Voort, Valklaan 6, 5613 EC Eindhoven, tel. 040-438521

voor Het Kwartier van Oirschot: J. A. Abrahams, Vrijthof 9, 5081 CA Hilvarenbeek, tel. 04255-2431

voor Peelland: Fr. van der Velden, Eindje 7, 5715 PK Lierop, tel. 04926-256

voor Maasland: Jan Th. M. Toorians, Willibrordusstraat 4, 5175 AL Loon op Zand, tel. 04166-1516

voor Kempenland: Fr. Roijers, Bomanshof 55, 5611 NK Eindhoven, tel. 040-110945

voor Het Land van Cuijk:

voor Baronie en Markiezaat: B. Minnebach, Nieuweweg 32, 4631 TG Hoogerheide, tel. 01646-4761

Administratie: H. A. J. v. Erve, Rootven 60, 5066 AX Moergestel, tel. 04243-1306.

Betalingen: Rabobank te Moergestel, rekeningno. 13.45.08.874, t.g.v. Stichting „De Gildetrom”, (Girorekening van deze bank: 1071810).

Particuliere abonnementen: f 10,- per jaar, franco huis.

Bronvermelding: Artikelen en berichten uit dit tijdschrift mogen worden overgenomen mits „De Gildetrom” wordt vermeld, tenzij bij het artikel of bericht uitdrukkelijk anders is aangegeven.

Godrukt bij offsetdrukkerij Harry Bok & Zn. B.V. Veghel.

Ingezonden stukken en mededelingen

GILDETRADITIES

In de nrs. 3 en 4 van de 26ste jaargang van De Gildetrom staat een artikel over gildedansen. De heer P.M.K. filosofeert daarin op basis van een stukje geschiedenis over de kenmerken van een gilde. Er wordt daarin beweerd dat de dansen die door sommige van onze gilden worden uitgevoerd niet volgens onze geliefde gildetraditie gebeuren.

Naar aanleiding hiervan wil ik graag een paar vragen voorleggen:

1. Is het dragen van jacquet kenmerkend voor een gilde?
2. Is een kunststof-tromvel kenmerkend voor een gilde?
3. Is het gebruik van de diverse huidige typen geweren traditioneel?
4. Kunnen er vrouwen lid zijn van een gilde? (Laat ik nog maar niets zeggen over vrouwen die een functie, zelfs een bestuursfunctie, bekleden in een gilde).

Zeker zal hier en daar wel eens gezondigd worden met de gildedansen; maar tegen bovengenoemde punten wordt ook dikwijls en zwaar gezondigd.

Misschien kan de heer P.M.K. ons hierover ook een filosofie leveren (al is het maar om lezers te werven).

C. A. A. Smetsers ing.
Oirschot

ANTWOORDEN OP DE VRAGEN VAN DE HEER SMETSERS

Van de redactie:

Omdat wegens ziekte de schrijver P.M.K. de vragen niet kan beantwoorden, zal de redactie in het kort haar zienswijze weergeven:

Vraag 1. Een **jacquet** is zeker geen specifiek gilde-costuum. Het jacquet is een kledingstuk

dat vooral vroeger uitsluitend op hoogtijdagen werd gedragen. Er zijn gilde-caerten bekend waarin staat dat de gildebroeders bij bepaalde feesten moeten compareren (dit is: verschijnen) op z'n "paaschbest" hetgeen betekende dat zij hun beste costuum moesten aanhebben en dat was toen het „jacquet”.

Vraag 2. Over **tromvellen**. In artikel 6 van het Federatie-tromreglement staat dat een gildetrom dient voorzien te zijn van twee natuurvellen terwijl de snaren niet van metaal doch van kattendarmen vervaardigd dienen te zijn.

Vraag 3. Betreft **vuurwapens**. In de loop der tijden zijn alle vuurwapens zeer intensief gewijzigd. Dat de geweren deze evolutie hebben meegemaakt, is vanzelfsprekend, temeer omdat de huidige geweren veel veiliger zijn en bovendien in optisch oogpunt zeer verfijnd zijn. Door de zware eisen die thans gesteld worden aan een schietterrein, raakt het geweerschieten langzaam buiten gebruik. Vele gilden zijn reeds overgestapt op een ander wapen en zullen ongetwijfeld door anderen worden gevolgd.

Vraag 4. **Vrouwen in het gilde**. De gilden zijn van huisuit uitsluitend verenigingen van mannen. Voor wat betreft het lidmaatschap van vrouwen is de laatste jaren in enkele gilden het vrouwelijk lidmaatschap binnengeslopen. Er zijn gilden die ontstaan zijn uit voormalige kerkelijke broederschappen welke voor mannen en vrouwen open stonden en op grond daarvan het gemengde lidmaatschap hebben aanvaard. Het bestuur van de Noordbrabantse Federatie van Schuttersgilden heeft echter al jaren geleden bepaald dat aan gilde-optochten door vrouwen slechts mag worden deelgenomen indien zij een bepaalde functie bekleden zoals: Koningin, Keizerin, levend uitgebeelde patroonheilige en als lid van een gilde-dansgroep. Het zich tot Koning(in) schieten is echter uitgesloten, alsook het vervullen van een functie in de Overheid.

Red.

LANDJUWEEL OIRSCHOT

Gezien de publicatie in het Eindhovens Dagblad en in **De Gildetrom** 1979 blz. 63-64 heb ik er behoefte aan op het een en ander nader in te gaan.

Het getal 1976 moge dan een aardige toevalligheid zijn, toch vraag ik mij af of u dit getal nu weer eens moet noemen, terwijl u weet dat het historisch niet juist is. Reeds in 1976 correspondeerde ik daarover met het destijds betrokken comité. Het landjuweel moge volgens Van Dale de betekenis hebben die u in de krant weergeeft, maar het is toch al een jarenlang erkend feit dat de landjuwelen van de schutters de oorsprong zijn van de landjuwelen der rederijders. Bij een landjuweel werden de schutters van hetzelfde wapen uitgenodigd. Bij de eerste wedstrijd werd een zilveren schaal ("juweel") ter beschikking gesteld. Na zeven jaar (....) werd de tweede wedstrijd van het landjuweel gehouden in de plaats

waar de overwinnaars vandaan kwamen. Een landjuweel bestond uit zeven wedstrijden, die telkens om de zeven jaar gehouden werden. Dus een cyclus van zeven keer zeven jaar. Na 49 jaar was het landjuweel voltooid.

De landjuwelen van de rederijders werden gecopieëerd van de schutterslandjuwelen. Nadat de rederijders eerst te gast waren geweest op de schutterslandjuwelen, gingen zij ook zelfstandig hun landjuwelen inrichten.

Het is een schone gedachte zich te vleien met het feit dat Oirschot het eerste moderne landjuweel georganiseerd zou hebben. Maar reeds in 1929 werd te Oosterhout een gildefeest met de titel landjuweel gehouden. Zó zouden wij ook uw feest willen noemen: "Een gildefeest met de titel landjuweel", want van het historisch begrip landjuweel is nagenoeg niets overgebleven. Alleen is het een gebeurtenis waar schutters-

gilden bijen komen. In 1949 werd te Vught ook een landjuweel gehouden, dat door de omvang ervan terecht de titel "landjuweel" kreeg.

Nog een opmerking over de ontstaantijd van de landjuwelen, zoals u die laat publiceren. In de krant staat 17e eeuw. Helaas is dit een foutieve mening. De landjuwelen ontstond in de 14e eeuw en bloeiden in de 15e en 16e eeuw. Door de verdeling van Brabant, de oorlogen en onrustige tijden werden vanaf het einde van de 16e eeuw geen schutterslandjuwelen gehouden. Men bracht het in het zuidelijk deel van het Hertogdom niet meer verder dan Haagspelen en schiet-spelen.

Verder mag er op gewezen worden dat 's-Hertogenbosch nooit, zover als nu bekend is,

een schutterslandjuweel heeft gehad; wel echter Bergen op Zoom en Oosterhout. In de mij bekende en beschikbare literatuur wordt niets vermeld over een schutterslandjuweel te Diest.

Beste gildebroeders, soms heb ik de onhebbelijkheid te reageren op onjuiste of onvolledige berichten betreffende de gildengeschiedenis, terwijl ik aan den lijve ondervonden heb hoe groot de inspanningen zijn die men zich voor de organisatie van een gildefeest moet getroosten.

VOORSPOEDIG 1980 VEEL SUCCES.

Johan Oomen

Eindhoven, december 1979

SAMENWERKING NOORD- EN MIDDEN-BRABANT

Onze gilde heeft reeds enkele malen contact mogen hebben met gilden uit het noorden. De laatste jaren hebben we zo o.m. deelgenomen aan de Gildefeesten te Deurne en te Waalre. Niet alleen werden we daar telkens zeer goed onthaald maar hebben we met onze dansgroep, ons muziekgroepje, dat de oude Breugeldoedelzak bespeelt, onze vendelier en met onze zeer verzorgde kledij, steeds in ruime mate kunnen bijdragen tot het opluisteren van het feest waar we te gast waren. Bovendien hebben ook onze schutters telkens mooie resultaten kunnen behalen (in Waalre de 2e plaats met een zilveren medaille).

Onze gilde is steeds geïnteresseerd in de deelname aan een of ander gildefeest in Noord-Brabant of de Kempenstreek boven de grens. Reeds lang dromen we er zelfs van om, - naar het voorbeeld van de Groot-Limburgse gildefeesten, - ook eens een Groot-Brabants gildefeest op touw te zetten, met deelname van gilden uit Noord-Brabant, de Kempen en Midden- en Zuid-Brabant! Indien we maar de zekerheid hadden dat voor zulk initiatief in uwe gewesten voldoende belangstelling bestond.

Kultuurhistorisch zijn we met de Noordbrabantse gilden zo nauw verbonden dat we menen dat nauwere contacten zouden moeten kunnen bestaan.

Is het mogelijk op de een of andere wijze bekendheid te geven aan ons verlangen om ook in 1980 eens te kunnen deelnemen aan een mooi gildefeest over de grens? Dank bij voorbaat om uwe tussenkomst.

Met gildebroederlijke groeten,

F. H. Geens, griffier.

Sint-Cordulaplein 15 - 2120 Schoten.

VLAAMS DANSARCHIEF v.z.w.

Zamenhoflaan 4/8, 2120 Schoten

Tel. (031) 58.74.67

ONLANGS VERSCHENEN:

"DANSEN UIT MIDDEN-BRABANT - II"

Een nieuwe dansbundel kwam onlangs van de pers. "Dansen uit Midden-Brabant - II" is reeds de negende bundel in de reeks "Dansen uit de Vlaamse gewesten".

Naast de Kempen blijkt Midden-Brabant een gewest te zijn waar, vooral in gilden en muziekmaatschappijen, de oude danstradities wel best bewaard zijn gebleven, of alleszins nog heel wat sporen hebben achtergelaten.

Waar men in de Kempen meer figuurdansen kent kan men in Brabant meer korte, eenvoudige, niettemin zeer pittige gemeenschapsdansen aantreffen.

Met de Bonjoer, de Franse Polka en de Jan van Leuven, de Klepperdansen en Kletsken, de Meulendansen en Mieke Stout, Pier in 't Kot, Schaatsenrijdersdansen, Streep en de Wandelbaar als gemeenschapsdansen, anderdeels de Kadrijs als figuurdansen wordt het repertoire van Brabantse dansen weer in ruime mate verrijkt.

Van enkele dansen uit deze gemeenten kon de dansbeschrijving niet meer worden weergevonden. Volledigheidshalve en ten behoeve van geïnteresseerde muzikanten werden de melodieën evenwel toegevoegd.

Zowat 75 danstekeningen illustreren de dansen. De muziek werd deskundig onderzocht en op punt gezet door Ward De Beer.

Als vorige publikaties bevat ook deze bundel weer een aantal interessante gegevens over oude danstradities, studies over dansvormen, enz.

Verkoopprijs: 200 fr.

Federatie Nieuws

De Kring Land van Cuyk heeft besloten vanaf dit jaar haar medewerking te verlenen aan de uit-

gave van De Gildetrom.

Het verheugt ons zeer, dat thans alle Kringen zijn aangesloten.

Nieuws uit Het Kwartier van Oirschot

Kringonderscheidingsteken

Het Kringonderscheidingsteken voor verdienstelijke gildebroeders werd uitgereikt aan de heer H. v. d. Meulengraaf, standaardrijder van het Gilde **St. Odolphus te Best** i.v.m. zijn zilveren jubileum als bestuurslid en standaardrijder.

Verbroederingsfeest te Salzburg (Oostenrijk)

Na het sluiten van de inschrijving is gebleken, dat er grote animo bestaat voor deelname aan het verbroederingsfeest met de Haspinger Schützenbruderschaft te Salzburg op 2 t/m 5 mei a.s. Maar liefst 200 gildebroeders gaven zich op om dit evenement mee te maken.

Wij wensen allen een goede reis toe en een prettig verblijf in Oostenrijk.

Hoofdmanswisseling

De heer J. Vogels is afgetreden als Hoofdman van Gilde **St. Barbara te Oirschot**. Tot het tijdstip, waarop een nieuwe Hoofdman zal zijn verkozen, zal het hoofdmanschap worden waargenomen door de heer M. v. d. Boogaart.

Schietwedstrijden

De gilden **St. Mauritius te Goirle** en **St. Dionysius te Tilburg** organiseren gezamenlijk schietwedstrijden voor geweschutters, die gehouden zullen worden te GOIRLE op het schietterrein aan de Nieuwkerksedijk. Er mag geschoten worden met uitsluiten 6 mm. munitie.

Het Gilde **St. Catharina te Moergestel** organiseert schietwedstrijden voor kruisboogschutters op 13 en 20 april a.s. op de bomen aan de Heuvelstraat.

Geschoten zal worden om het zilveren rad van St. Cathrien.

Gilde O.L. Vrouw Broederschap Biest Houtakker

Viering van het 190-jarig bestaan.

Op zaterdag 2 februari 1980 heeft het gilde O.L.V. Broederschap te Biest-Houtakker zijn 190-jarig

bestaan gevierd.

Het gilde is samen met enkele genodigden die dag begonnen met een plechtige gildemis.

Tijdens de H. Mis is het nieuwe gildezilver, medaillon en hoofdmansketen, gezegend. Na de H. Mis heeft het gilde met de gasten de dag verder doorgebracht in de gildekamer, Café Kerkzicht.

Tijdens dit gezellig samenzijn zijn de nodige lovende woorden en felicitaties aan het gilde gericht door burgemeester d'Hondt van Hilvarenbeek, bestuursleden van het Kwartier van Oirschot en bestuursleden van de plaatselijke gilden.

Het officiële gedeelte van de dag werd omstreeks 17.00 uur afgesloten.

Het gilde O.L.V. Broederschap heeft gemeend om ter ere van zijn 190-jarig bestaan toch iets meer te moeten doen voor het gilde in het algemeen.

Op 18 mei organiseert het gilde een grootse schietwedstrijd met gildezilver als prijzen.

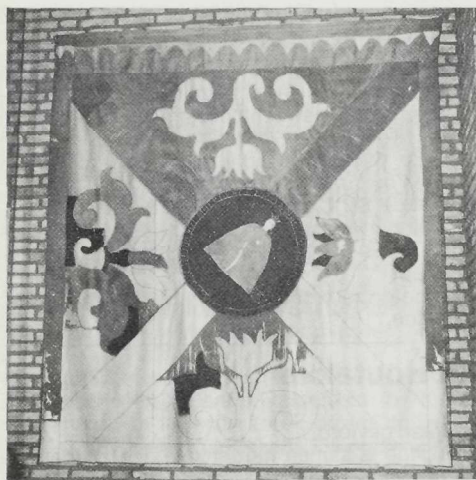
— kruisboog op wip

— handboog op wip en doel.

Aan de wedstrijden kunnen uitsluitend gildebroeders deelnemen.

Er wordt geschoten onder het schietreglement van de Noordbrabantse Federatie van Schuttersgilden.

Gildevaandel van St. Catharina Moergestel gerestaureerd

Het gildevaandel van 1730 verkeerde in een zeer slechte staat. In de loop der jaren heeft het vaandel enige reparaties ondergaan. Allerlei weefsels, sommige in extreme kleuren, werden er aan toegevoegd. Het oorspronkelijk Vaandel werd gemaakt van zijde en in de incrustatie-techniek. Het medaillon in het midden is van een dunne wol en heeft een geborduurde voorstel-

ling. Aan het medaillon werd in de loop der jaren niets toegevoegd. Een van de vier velden verkeerde ook nog in redelijke staat en in de overige velden waren nog maar weinig originele delen aanwezig. Overigens waren ook de boven- en zijwanden nog oorspronkelijk. De onderrand werd vervangen.

De Overheid en Gildebroeders van St. Catharina uit Moergestel besloten, indien nog mogelijk, om dit vervallen gildevaandel te laten restaureren. Er werd contact opgenomen met de Stichting Werkplaats tot herstel van Antiek Textiel te Haarlem. Maar de opgegeven kosten bleken nogal hoog te zijn voor Gilde St. Catharina.

Er werd een subsidie aangevraagd aan de Gemeente Moergestel en het Anjerfonds om deze kosten mede te kunnen dekken. Spontaan werd hierin gunstig beschikt en thans is het zover dat dit vaandel hersteld is.

Met het Gemeentebestuur is een bruikleen-overeenkomst afgesloten zodat dit vaandel thans te bezichtigen is in de trappenhal van het Gemeentehuis. Het gildevaandel blijft eigendom van Gilde St. Catharina en dit kan er ten allen tijde over beschikken.

De Overheid en Gildebroeders van St. Catharina willen vanaf deze plaats het Anjerfonds en Burgemeester J. B. S. Ter Veer met zijn Gemeentebestuur nog hartelijk danken voor hun vlotte medewerking zodat er weer 'n stuk historie bewaard kan blijven mede door hun toedoen.

IN MEMORIAM

Gilde Sint Willibrordus Wintelre

Op 24 november 1979 overleed na een langdurige ziekte de heer Antonius van der Heijden. De overledene was vanaf 1926 gildebroeder; twee perioden Koning en deken van het gilde. In 1973 ontving hij het kringonderscheidingsteken en in 1977 werd hij i.v.m. zijn vele verdiensten voor het gilde begiftigd met de eremedaille in zilver verbonden aan de Orde van Oranje Nassau. Moge hij rusten in vrede.

Gilde Sint Sebastiaan Westelbeers.

Op 12 november 1979 is onze gildebroeder J. v. d. Riggelaar overleden. Bij zijn uitvaart die met gilde-eer plaats had was een grote schare belangstellenden aanwezig. Moge hij rusten in vrede.

Gilde Sint Joris Tilburg.

Op 6 december 1979 overleed de gildebroeder H. J. J. de Brouwer en op 13 februari 1980 de gildebroeder N. J. Pigmans.

Beiden waren Oudraad van dit gilde en vele jaren goede gildebroeders.

Zij werden met gilde-eer begraven.

Gilde St. Sebastiaan en Barbara, Moergestel.

Op 5 januari 1980 overleed een der oudste leden van dit gilde, de heer Johannes Wilhelmus Kwinten, op 83-jarige leeftijd. Tijdens zijn lang lidmaatschap was hij Deken en Hoofdman en de laatste jaren Ere-Hoofdman. Op 8 januari werd hij, omringd door zeer vele gildebroeders, met gilde-eer ten grave gedragen.

Moge hij rusten in vrede.

Nieuws uit Kempenland

Heropleving Sint-Catharinagilde Blaarthem tot Gestel

Het is verheugend te kunnen mededelen dat het Sint-Catharinagilde, na enige jaren non-actief te zijn geweest, aan een heropleving werkt.

Vanaf 10 juni 1979 is men met een kleine groep mensen bezig het gilde weer representatief te maken.

Tot op heden zijn er 8 gildebroeders geïnstalleerd.

De overheid bestaat uit: M. Bouwmans Oude Deken, L. Simons Staande Deken, P. v. d. Loo Jonge Deken (secretaris), M. v. Doormalen Penningmeester.

Een gildekamer hebben ze gevonden in het Gemeenschapshuis de Ketting. Vergevorderde plannen zijn er reeds voor het plaatsen van een schutsboom in de nabijheid aldaar zodat men zich na realisering daarvan kan gaan bekwaren in het schieten.

Veel succes met de verdere uitbouw is hen allen van harte toegewenst.

E. R. Raadsheer Centrum.

Installatie Beschermheer Heilig-Kruisgilde Gerwen

Op 17 november 1979 was het dan zover dat het gilde zijn nieuwe beschermheer, de heer De Klerk, kon installeren. 's-Avonds waren alle gildezusters en gildebroeders in het gildehuis aanwezig, om dit heugelijk gebeuren mee te vieren. De installatie vond plaats door de voorzitter en keizer van het gilde Martin v. d. Berk, die in zijn toespraak zei: het enige wat nog ontbrak aan ons gilde was een beschermheer. Hij was zeer verheugd dat we die na lang zoeken gevonden hadden in de persoon van de heer De Klerk in Nuenen.

Deze werd daarna omhangen met een schild en sjerp als teken van verbondenheid aan het Heilig-Kruisgilde.

Hierna volgde een vendel hulde aan de beschermheer met zijn familie, die daar nu voor de eerste maal door een haag van vendelzwaaiers mocht treden in het gildehuis. Hierna volgde een gezellige feestavond, waarbij de heer De Klerk zijn dankwoord sprak voor de hulde die hem en zijn familie ten deel was gevallen.

Hierbij overhandigde hij aan de voorzitter een herinneringsschild en een drietal zeer oude gildefoto's van het Heilig-Kruisgilde. Deze avond kon helemaal niet meer stuk toen de heer De Klerk alle aanwezigen een consumptie aanbood. Zowel voor de familie De Klerk als voor het gilde een prachtige avond die door allen met veel vreugde werd meebeleefd.

J. V. Rooij.

IN MEMORIAM

Gildemoeder Sint-Catharinagilde, Tongelre

Op 1 oktober 1979 doofde, op 90-jarige leeftijd, de levensvlam van onze Gildemoeder, mevrouw M. W. L. Boon-van Kol, bij haar "guldje" liefkozend "moeke" genoemd.

Moeke was sinds 1953 Moeder van het Sint-Catharinagilde en in die functie vervulde ze met grote geestkracht haar taak: steunend, hoedend, markant en een lichtend voorbeeld in de intermenselijke relatie.

Op 5 oktober werd zij met gilde-eer naar haar laatste rustplaats begeleid.

Een goed gildezuster werd ons tot legende.

Namens de Overheid,
Rein Haase, Deken-schrijver.

Sint-Catharinagilde Tongelre

Op 8 februari 1980 overleed na een uitzichtloos ziekbed onze gildebrouder Piet Teunisse in de leeftijd van 77 jaar.

Piet was sinds 1951 lid van het Sint-Catharinagilde Tongelre en de laatste jaren markant functionerend als zilverdrager.

Een introverte persoonlijkheid, die wonderwel paste in het gildepatroon, ging van ons heen.

De gilde-rouwdienst heeft plaats gevonden op 12 februari.

Sint-Jorisgilde Reusel.

Op de leeftijd van 70 jaar overleed 10 december 1979 volkomen onverwacht Jan Lavrijsen.

20 Jaar is Jan een trouw gildebrouder geweest, trouw aan de tradities van het gilde, en een kameraad die altijd klaar stond om te helpen waar dat nodig was.

Jan werd met gilde-eer begraven op 13 december 1979.

Zijn nagedachtenis zal door het Sint Jorisgilde in hoge ere worden gehouden.

Moge mede hierdoor zijn vrouw en kinderen de

kracht ondervinden om dit voor hen grote verlies te kunnen dragen.

Hij ruste in vrede.

Sint-Catharinagilde Son

Op 21 december 1979 overleed volkomen onverwacht in de leeftijd van 82 jaar ons oudste actieve bestuurslid Jan van de Ven. Hij was vanaf de oprichting van onze Bond lid van het kringbestuur en wel als raadsheer van het district Noord. Tot het laatst is hij actief gebleven.

Hij was vanaf 1 oktober 1915 gildebrouder van het Sint-Catharinagilde, Son, waarvan sedert 15 mei 1925 Hoofdman.

Daags voor Kerstmis heeft zijn gilde hem met gilde-eer uitgeleide gedaan naar zijn laatste rustplaats in tegenwoordigheid van verscheidene leden van het kringbestuur en zeer vele gildebrouders van andere gilden.

Uit de volle kerk bleek, dat Jan van de Ven niet alleen gezien was bij de gildebrouders maar ook in andere kringen van de bevolking van Son.

Kringbestuur van de
Bond van Schuttersgilden
Kring Kempenland.

Nieuws uit Maasland

KRING MAASLAND. De jaarvergadering van Kring Maasland gehouden op 16 november 1979 in Het Oude Koetshuis te Nieuwkuijk werd goed bezocht. Afwezig was Hr. Jan van de Mortel, eredeken van het bestuur. Dr. Luijkx heette allen hartelijk welkom en herdacht de overleden gildebrouders van het afgelopen jaar. Ingekomen stukken werden behandeld: Salzburg-deelname; de Meimaand-viering in de St. Jan te Den Bosch, (waarvan inmiddels een rooster is gemaakt-Red.); de recepties van de jubilerende gildebrouders te Besoijen en Elshout; deelname aan Gildecongres te Goirle.

Een brief behandeld van de gemeente Oss over medewerking gildetentoonstelling e.d. Dit geschiedt in samenwerking van de kleine kring "De Hooge Schuts".

Brief behandeld van het Gilde St. Barbara te Veghel. Dit gilde sluit zich aan bij Kring Maasland. Ook dit wat betreft het gilde van St. Barbara en Catharina van Schijndel. Het Kringbestuur was aanwezig bij de huldiging van de Federatie-secretaris, de heer v. d. Voort te Eindhoven.

Verslagen van secretaris Toorians werden goedgekeurd. Hem werd dank gebracht voor het vele accurate werk. Ook dit voor rentmeester van Kuijk, die een batig saldo kon aanbieden. "Goed gewerkt" aldus de Hoofdman. In kascommissie voor 1980: Fr. Elshout Kaatsheuvel en Van Beijnen uit Haarsteeg.

Een overzicht van Kringdag Rosmalen werd gegeven; fouten volgende keer verbeteren.

De heren Verkuijen en De Wit van Schijndel

werden hartelijk verwelkomd en dank gebracht voor de inbreng van hun gilde dat heden aangesloten is.

Hr. Hoogedoorn brengt verslag uit voor de Kringschietcommissie; voor de kringvendelcommissie doet dat hr. Toorians; voor de kringtromcommissie hr. den Teuling. Door beiden wordt gevraagd meer en goede juryleden ter beschikking te stellen UIT de kring, graag zien zij aanbieding van de juiste personen! Voor beide commissies wordt voorgesteld de punten te noteren met h a l v e punten om ex aequo zo veel mogelijk te voorkomen bij de prijsuitreiking (bijmaken van schilden). Wordt komend seizoen toegepast.

Hr. van Laak brengt verslag uit namens de Standaardrijderscommissie.

Hr. Toorians brengt verslag uit namens de Stichting en Redactie van "de Gildetrom": 373 ab. plus 15 ex. voor latere opgaven.

Alle commissies waren het er over eens dat een VOORBESPREKING moet worden gehouden even voordat de wedstrijden op de gildedag plaats hebben; dus tussen aanbieding ere-wijn en optochtstart. Dit voor juiste indeling der jury en ter completering daarvan; eventuele bijzonderheden of afspraken kunnen dan worden doorgenomen.

KRINGDAG 1980 is bij St. Ambrosius te Haarsteeg op 1 juni.

Drie kringonderscheidingen werden dit jaar uitgereikt; drie Oranje Nassau Zilver en één Pro Ecclesia werden dit jaar in de Kring uitgereikt.

Van diverse gilden ontving de secretaris de statuten/huish. reglement. Van hen, die dat nog niet in orde hebben wil de secr. dat ook t.z.t. ontvangen t.b.v. de Kring Maasland.

Van de Rondvraag werd een gretig gebruik gemaakt en er werden vele goede zaken aan de orde gebracht o.a. **Baardwijk NIET** betalen vendeliers en tambours op liefdadigheidsfeesten. Dit is een Kring- en zelfs een Federatiebesluit (Secr.). **Loonopzand** vraagt meer aandacht te besteden voor handboog-doel en -wip op kringdag; plaatsing boom en verlichting doel. **St. Joris Udenhout** vraagt naar goede prijzenverdeling voor geweeschieten en Oisterwijk om de bomen uiteen te zetten i.v.m. veiligheid (hinderwet). Hetzelfde gilde vraagt om goede juryleden vendelen uit eigen kring.

De tromcommissie wil de mogelijkheid openlaten voor een "40-jarig tambourklasse" net als bij vendelen. Dit wordt overwogen.

Herpt vraagt opnieuw om goede geluidsinstallaties op schiet- en gildefeesten.

Eishout wil een vaste avond voor **kringvergadering** van Maasland en dat wordt tijdens de vergadering: **DE TWEDE VRIJDAGAVOND** in de maand **NOVEMBER** een besluit en wel te **NIUWKUIJK**.

Vorstenbosch ziet graag een verplichte mars bij begeleiding van vendelen. Dat is moeilijk! Opkomst en ordelijkheid, alsook gelijk blijven is al heel moeilijk. Het heeft de aandacht.

Rosmalen had al een groot voordeel van de voorbespreking van een kringdag. Houwen zo! Het slapende gilde van **Enschot** wordt wakker. T.z.t. hoort men meer hierover. Een adres is al bekend voor secretariaat.

Bij dit kort verslag voor De Gildetrom wil Uw secretaris het laten en met belangstelling zien we uit naar Haarsteeg 1980.

J. Toorians,
Deken-schrijver Maasland.

LOONOPZAND, jan. 1980.

ADRESRECTIFICATIES:

In de nieuwe adreslijst zijn enige veranderingen aan te brengen en wel:

ERP, W. Cornelissen wordt nu Empeldonk 18 te Erp.

HERPT, het gilde is niet Ambrosius maar St. Catharina

VEGHEL, Dr. M. L. F. Schröder, Middegaal 22, Veghel.

Burgm. H. v. Weegen, Parklaan 1, Veghel.

DE GILDETROM: vergelijk de bijgezonden abonnementenlijstjes. Indien niet geheel accoord dan per omgaand bericht sturen met juiste opgave aan Uw secretaris te Loonopzand, voor Kring MAASLAND.

Ook graag wat copie over Uw gilde voor een volgend nummer. Dank U.

DEN DUNGEN- Bij het **Gilde St. Catharina** was het op zaterdag 24 november heerlijk feest. Toen werden Jos Kappen (69) en Cees van Ewijk (73)

door burgemeester Roest Crollius onderscheiden met de eremedaille in zilver verbonden aan de Orde van Oranje Nassau i.v.m. hun 50-jarig lidmaatschap van dat gilde. De eerste is 30 jaar hoofdman en de andere heeft 20 jaar de koningstitel van dit 40 leden tellende gilde gevoerd.

Het gilde ontving op de naamdag van de gemeente een zilveren schild met goud opgelegd. R. v. Nunen heeft achterhaald dat dit werd opgericht op 25 november 1595. Het gilde trok al vroeg naar de kerk waar de gildemis werd opgedragen. Op de receptie waren veel Dungenaren, maar ook veel gildebroeders uit de naaste omgeving. Harmonie Wilhemina bracht later nog een serenade.

Vermeldenswaard is dat dit gilde sedert vorig jaar de HANDBOOG ter hand heeft genomen en met dit wapen zal het op de gildefeesten uit komen.

In Maasland zijn nu vijf gilden die de handboog op wip en -doel hanteren; alleszins de moeite waard hier in de schietcommissie aan te denken. Red.

ROSMALEN- Op 15 november overleed bij het **Sint-Catharinagilde** gildebroeder Chrisje van Galen (88); hij is ruim 40 jaar lid van dit gilde geweest.

Op 16 december - op zijn verjaardag - overleed Bert van Nistelrooy (61). Hij was 19 jaar lid, waarvan 7 jaren als bestuurslid. Beiden werden met gilde-eer in het bijzijn van vele gildevrienden - ook van "De Hooge Schuts" - ten grave gedragen. Vendelend werd afscheid genomen.

UDENHOUT- Op 25 november sloot **St. Antonius en Sebastiaan** het schietseizoen. Algeheel clubkampioen werd W. de Vries, opgelegd. Vrije hand werd voor de 2de keer A. Weijtmans. Bij de dames werd bezitster van de wisselbeker Mevr. B. Muijen. L. Mulderij werd de bezitter van de L. Rijkers-beker.

Op 19 november vierde dit gilde zijn teerdag. Al heel vroeg werd men opgeroepen deel te nemen. De H. Mis werd opgedragen door Gildeheer Pastoor Gevers. Op het kerkplein werd de belofte van trouw hernieuwd aan de gildeheer, eregildeheer en ere-hoofdman, de burgemeester. Ook de bejaarden van St. Felix deelden in een

vendel hulde. Op de maaltijd was het traditionele menu de boerenmik met zult - voor een goede ondergrond! Op de avond een barak- en lucht-bukswedstrijd met als resultaat de eersten L. Hoogedoorn en A. Weijtmans.

BAARDWIJK- Het **Sint-Ambrosiusgilde** vierde op 8 januari de statiedag met als hoogtepunt de huldiging van J. van Bijnen met zijn zilveren lid-maatschap. Hoofdman Pullens sprak hem toe en bood hem een zilveren schild aan. Mevr. v. Bijnen kreeg bloemen.

Pastoor Schneider - gildeheer - droeg de Gilde-mis op en kreeg de vendelgroet. De rest van de dag: goede maaltijd, een borreltje, muziek en dans.

ESCH- Vanuit haar woonplaats Niederkrüchten (WDId) ontving het gilde van **St. Willibrordus** op 2 februari bericht van het overlijden van Mevr. L. C. A. A. Behlau-Fentener van Vlis-singen (65). Sedert haar toetreding in 1968 tot het gilde heeft zij de betrekking van gildevrouw bekleed. De gildebroeders hebben haar mede naar haar laatste rustplaats gedragen uit dank voor haar grote toewijding aan het gilde be-wezen. Op het kerkhof werd de erewacht betrok-en en vendelend afscheid genomen.

Het gilde was zaterdag 9 febr. in **REUSEL** om daar met het planten van een ES een oude be-lofte aan burgemeester Walboomers in te lossen. Eigenlijk had hij toen hij vertrok uit Esch de boom moeten meenemen, maar toen was het geen planttijd, daarom nu in aanwezigheid van het Reuselse **gilde St. Joris** deze plechtigheid. Mogelijk een zaak voor verbroedering en schie-ten over en weer met kruisboog en geweer.

HERPT- Bij het **Sint-Catharinagilde** is op 16 december een nieuwe winterkoning geschoten. (De zondag dichtst bij 18 december). Wim Mom-mersteeg gelukte het de hoogste punten en de beker voor zich op te eisen. Na een maaltijd ging men de beker overhandigen.

Iedereen die had meegeschoten wachtte nog een surpriseprijs voor de afsluiting van het sei-zen 1979.

Op 10 febr. schoot het gilde. 1. werd opgelegd R. Kouwenberg, 2. J. Beart, 3. Kees de Kort; Vrije hand 1. Kees de Kort, 2. R. Kouwenberg en 3. Kees van Mierlo.

Onderling werd geschoten op 20 januari. 1. werd opgelegd Francien Oomen, 2. Ant. Kuijs, 3. Kees de Kort; Vrije hand 1. K. de Kort, 2. R. Kouwen-berg en 3. Wies Kuijs.

LOONOPZAND- Op het terrein van **Gilde St. Hubertus** werd op 16 dec. Het Drie Bondenkam-pioenschap vershoten. Bij de korpsen ging de overwinning naar **St. Hubertus van Berkel**. Het vrije hand schieten werd gewonnen door **St. Jan Kaatsheuvel**. Tweede korps opgelegd was St. Jan Kaatsheuvel, derde werd **St. Hubertus Loonopzand**.

Persoonlijk kampioen vrije hand werd T. v. Geel Kaatsheuvel.

KAATSHEUVEL- Bij het **Sint-Jansgilde** werd op 10 februari een luchtbuksconours gehouden waarvan Fr. Elshout de winnaar werd in de open-kampioenklasse. Hij verbeterde het record van vorig jaar dat op naam stond van H. v. d. Wiel uit Vlijmen. Bij Personeelwedstrijd werd T. van Geel uit Tilburg voor de derde keer de winnaar.

KRING MAASLAND.

J. Toorians, deken-schrijver.

LOONOPZAND, 10 februari 1980.

Het Sint-Barbaragilde van Veghel

VEGHEL- Van de hand van W. H. Cornelissen, streekarchivaris te Erp, is een boekwerkje uitge-komen over "**de schuttersgilden van Veghel**" waarin Burgemeester H. P. J. van Weegen een inleiding geeft. Hij schrijft daarin dat begin 1979 plannen werden ondernomen om het schutters-gilde St. Barbara te doen herleven. Door de in-stelling van "een commissie gildehistorie" wer-den vele feiten aan het licht gebracht via kerk- en gemeentearchief welke in een boekje bijeen wer-den gebracht aangevuld met algemene en eerder bekende gegevens van Veghel's gilden.

De Heer Cornelissen geeft in een algemeen artikel het gildewezen weer en omschrijft het ontstaan van de schuttersgilden, het doel en functioneren van schuttersgilden in het alge-meen, het doel en functioneren van de VEGHELSE schuttersgilden en de afzonderlijke gegevens per schuttersgilde uit VEGHEL. In het laatste hoofdstukje beschrijft hij de nog maar 150 jaar geleden bestaande vier Veghelse gilden t.w. St. Joris, St. Anthonius, St. Catharina en het Sint-Barbaragilde. De bekend geworden gege-vens vertellen ons hoe de gilden in Veghel en omgeving zijn ontstaan. Het oudste gegeven is over het Sint-Barbaragilde in een acte van 6 juni 1505, en wordt door het thans tot nieuw leven gewekte gilde als de stichtingsdatum aan-gehouden. In dat zelfde jaar wordt ook het Sint-Catharinagilde genoemd en in zijn referaat haalt hij aardige gegevens aan betreffende gilde en gildebroeders. Een laatst genoemd jaar voor dit gilde is 1829. In 1714 wordt het Sint-Jorisgilde genoemd als het de kwartierschout mede moet verwelkomen; ook 1829 werd dit het laatst ge-noemd. Ook St. Antonius als "Confratribus sancti Antonii in Havelt" wordt in het stuk van 1505 genoemd. Als in 1881 waarschijnlijk dit gilde opgaat in een handboogschietvereniging wordt het verder niet meer genoemd.

Verder is aan het licht gekomen dat in EERDE ook een Sint-Antoniusgilde heeft bestaan en het wordt in 1524 al genoemd en in 1825 wordt het nog vermeld door de schout van Sint-Oeden-rode.

In de acte van 1505 komen nog voor de broeder-schapsgulde St. Anna en dat van de Heilige Maria. Dat Veghel heel vroom was blijkt uit de vele schuttersgilden en broederschappen waar-onder ook nog vallen die van de H. Apollonia, het H. Scapulier, de H. Rozenkrans en Onze Lieve Vrouw in het Nieuwe Koor.

Als bijlage geeft de schrijver een copie van de acte van 6 juni 1505 met de transcriptie in het latijn en voegt er een uittreksel van de vertaling

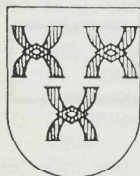
aan toe ter verduidelijking, welke kunnen dienen tot traditie van het heden heropgerichte gilde van St. Barbara.

Het boekje van de Heer W. H. Cornelissen "Schuttersgilden in VEGHEL" wordt toegezonden tegen overmaking van f 6,30 op AMRO-Bank

nr. 41.35.30.450 t.n.v. Sint-Barbaragilde Veghel onder vermelding van "Brochure".

J.T.

LOONOPZAND, 10 februari 1980.

Nieuws uit Peelland

IN MEMORIAM

Op 26 november 1979 is Ties van Gog, de koning van het **Gilde van Sint Antonius Abt te Deurne**, na een auto-ongeluk overleden.

Ties had zich met de kermis in 1978 tot koning geschoten.

Dat dit koningschap niet de volle twee jaren zou duren was toen niet te voorzien.

Hij was een gulle en hartelijke man en daarom door zijn medebroeders in het gilde gewaardeerd.

Zij zullen Ties erg missen, vooral bij de voorbereidingen van het komende gildefeest.

Op donderdag 29 november is hij door zijn medebroeders na een plechtige requiemmis, met gilde-eer, naar zijn laatste rustplaats gedragen.

Moge hij rusten in vrede.

Frans Martens.

Kring „Baronie en Markiezaat”

Hoogerheide:

Gilde St. Sebastiaan

Op 23 april 1977 werd de kring „Baronie en Markiezaat” als 6e kring van de Noordbrabantse Federatie van Schuttersgilden een feit.

Ter gelegenheid hiervan mocht het Sint-Sebastiaansgilde te Hoogerheide in 1977, mede ter herdenking van zijn 375-jarig bestaan, de spits afbijten om het eerste gildefeest in het Westbrabantse te houden.

Het Sint-Sebastiaansgilde is zeer verheugd dat het in de gelegenheid wordt gesteld - nu een en ander in opkomst is in het Westbrabantse - door het kringbestuur om in 1980 de 4e (vrije) Kringdag te houden.

Deze gildefeestdag zal worden gehouden op zondag 18 mei 1980 te Hoogerheide.

Gezien het feit dat de eigen kring nog maar een tiental gilden kent, wordt het zowel door het gilde St. Sebastiaan als door de kring „Baronie en Markiezaat” op prijs gesteld dat een aantal gilden uit de overige vijf kringen van de Federatie willen deelnemen aan deze kringdag, teneinde met hun komst deze feestdag luister bij te zetten. Wij hopen dat vele gilden aan deze uitnodiging gehoor zullen geven.

Dat het gilde in onze kring in opbloei is - welke mede te danken is aan de deelnemende gilden uit de overige vijf kringen - moge blijken uit het feit dat ons gilde nu 8 tamboers en 4 vendeliers in klederdracht heeft, terwijl het Sint-Bavo- en Sint-Jorisgilde zich thans volledig geüniformeerd hebben.

Beste gildebroeders, wij hopen dat onze kring nog jaren op uw medewerking kan rekenen.

B. Minnebach
Deken-Schrijver.

Groots Gildegebeuren te Etten-Leur

Dat onze gildebroeders in "DE BARONIE EN HET MARKIEZAAT" met elkaar meelevens, was te constateren op zaterdag 9 februari j.l. in het gemeentehuis te Etten-Leur.

De in Leur wonende hoofdmans van het Sint-Sebastiaansgilde te Oudenbosch, de Heer C. Mol, mocht uit handen van de Edelachtbare Heer Mr. F. J. M. Houben, burgemeester van Etten-Leur, de zilveren eremedaille ontvangen verbonden aan de orde van Oranje Nassau. Zo goed als alle aangesloten gilden uit onze kring waren met een afvaardiging aanwezig, blijk gevend van hun belangstelling. In zijn toespraak verklaarde de sympathieke burgemeester o.a. zich thuis te voelen in het gildegezelschap, zelf gildebroeder zijnde.

Hij memoreerde hoe hoofdmans Mol sinds 1945 lid zijnde van Sint-Sebastiaan te Oudenbosch, dit gilde in stand wist te houden en het te bewaren voor het nageslacht. De burgemeester sprak de wens uit, dat spoedig jong bloed het oude "Sint-Sebastiaan" nieuw leven zou inblazen om weer in volle glorie de gilde-idealen te kunnen uitdragen.

Als bijzonderheid deelde hij mede, dat door ijverige naspeuringen van de archivaris Drs. C. Lohmann de papieren te voorschijn waren gekomen van een oud busgilde te Leur.

Deze stichtingsbrief is verleend door Prinses Anna, douairière van Prins Willem IV, als barones van Breda en gedateerd 1752. Een afvaardiging van de Culturele Stichting te Leur, welke eveneens aanwezig was, zal verdere nasporingen doen naar dit busgilde, dat tot heden nooit is opgeheven.

Na een felicitatie-toespraak van onze kringvoor-

zitter de Heer H. J. M. van Rijckevorsel en een gezellig samenzijn werd tot slot door de vendelier Driesen uit Alphen, begeleid door twee tamboers, een waardige vendelhulde gebracht aan de gedecoreerde.

Hoofdman Mol, moge het U gegeven zijn, Uw onderscheiding nog vele jaren in goede gezondheid te dragen.

J. van Tilborg.

Nieuws uit het Land van Cuijk

Het Sint-Antoniusgilde te St. Anthonis

Dit gilde, dat evenals andere Antoniusgilden als kerkelijke broederschap was ontstaan, werd in 1606 door de toenmalige pastoor heropgericht. Het was een broederschap met "broeders ende susters", maar volgde de gebruiken van een echt schuttersgilde. In de statuten van 1683 worden de jaarlijkse "vergaderinge met maeltijt" vermeld, waarbij de ereplaatsen werden gegeven aan "den Koningh en Koninginne, de Dekens ende Gildemesters en hunne huysvrouwen". Heel modern voor een 17de-eeuws reglement is het artikel, waarin aan de rokers wordt verzocht, zich ten gunste van de niet-rokers in een afzonderlijk vertrek te begeven; tabak pruimen was dan geheel en al verboden. Het vogelschieten vond volgens oud gebruik jaarlijks plaats en de koning kon dan "het silver met een nieuwe plaat verbeteren".

Jolles (II, 78-83) kende in 1934 nog 46 schilden, de vogel, het patroonsschild en de gouden wisselpenning van de "Gildebond van het Land van Cuijk, 1ste Concours te Cuijk 9-9-1891"; deze Bond werd in 1934 heropgericht. Jolles schrijft, dat in zijn tijd reeds alles, behalve de gouden penning, op het gemeentehuis werd bewaard. Enige jaren geleden stuurde ons de streekarchivaris, de heer H. Douma, een lijst van de bewaarde schilden uit het gemeentehuis; we laten deze lijst hier volgen.

Inventaris van de zilveren schilden van het Sint-Antoniusgilde te St. Anthonis.

1. Vivat Peter Hermens JongGezel, Gij treft den vogel wonderwel, Waaron men uw' als Coning Croond, Leef voortaan van all' onheijl verschoond. 1754 en 1755. Afb. een steigerende hinde; het zilvermerk R.R. (= Rabanus Raab, zilversmid Boxmeer).
2. Gerardus van Cuijck Coning in S. Anthonis 1761. Afb. uurwerk in Romeinse cijfers en wijzer

- tussen I en II. Zilvermerk R.R. (zie 1).
3. Jan Derks Coning in St. Antonis 1772. Afb. Maria, het Goddelijk Kind met duif en Josef met bloeiende tak. Zilvermerk R.R. (zie 1).
4. Renier Cleofas Coning tot St. Antonis 1790. Afb. standaardmolen.
5. Jan Dekkers jonggesel oud 25 jaar geboortig van Vortum heeft koning geschoten in het jaar 1806 (en 1807). Zilvermerk R.
6. Johan Smits Coning in St. Antonius 1809.
7. Petrus Antonius Arts koning tot St. Antonius anno 1814 (en 1818). Achterzijde: als Willem Hendriks schoot kijser mis nem ik hem gewis 1821.
8. S. Severius. Albertus De Laar Heeft Koning geschooten te St. Antonius 1824. Afb. de H. Severius.
9. W. LUCIUS koning te St. Antonius, Jonggezel oUD 19 Jaar; heeft het VogelLte genoMen Waar. Afb. gestileerde roos. Op de achterzijde het jaartal 1825.
10. H. Putman kuiper te S. Antonie koning in 1841 (en 1842-45).
11. Gerardus Bos koning te St. Antonius 1844.
12. A. de Vet koning 1852 (en 1855 en 1856).
13. M. Diels Ondw. Ledeacker 1853.
14. H. van Tienen koning van het gild te St. Anthonis 1854. Afb. passer en meethoek.
15. Omdat een keizer werd verwacht Nam ik den vogel goed in acht En schoot hem tot meerder eer Weg uit schuttersoog en voor mijn voeten neer. T. Arts. St. Anthonis 1861.
16. J. Tillemans koning te St. Anthonis 1862.
17. J. van Sambeek koning St. Anthonis 1864. Afb. standaardmolen.
18. Cornelis van Tiene. St. Antonis Koning geschoten 1869.
19. M. de Klijne koning in 1870.
20. Omdat hier een koning wordt verwacht, neem ik den vogel in acht, en wel tot schutters eer, schoot ik hem voor hunne voeten neder. J. Schoppema, koning onder de Gilde St.

- Antonius. 1872.
21. W. Haerkens Smit en Koning te St. Antonius 1873.
 22. H. Reijnen koning te St. Anthonis 1883.
 23. J. Coopmans koning te St. Anthonis 1884.
 24. S. J. Langenhorst. Hoofdonderwijzer St. Anthonis 1886.
 25. H. J. van Sambeek. Koning St. Anthonis 1891.
Afb. standaardmolen.
 26. P. Rooijakkers Landbouwer koning te Ledeacker 1892.
 27. G. Willems van Dijk KONINH Geschoten 1894.
 28. Ch. van Tienen koning geschoten te St. Anthonis 1895.
 29. H. Anthonius Gilde te St. Anthonis.
Koning Schutter B. van Dommelen Ledeacker 6-6-1898.
 30. Jan Siemons St. Antonis koning geschoten 1898.
 31. Koning Schutter te St. Anthonis G. Pennings Verhoeven. 12?-5-1899.
 32. E. van Thienen Koning Schutter te St. Anthonis 1900.
Afb. hoefijzer.
 33. A. W. van de Koolwijk Bierbrouwer St. Anthonis Koning geschoten 1902.
Afb. bierton.
 34. Koning geschoten H. van Thiene St. Anthonis 1903.
 35. Drie jaar op rei schoot ik den vogel neer,
en werd Keizer tot mijn eer.
G. Pennings-Verhoeven St. Anthonis 1909.
(op achterzijde 1783 en 1791? ?)
 36. A. Peters. Koning geschoten in 1921.
 37. Herman Tielen KONING Geschoten 1922.
 38. L. B. Reintjes koning 1923-1924 St. Anthonis.
 39. P. M. Klijn mr. Smid St. Antonis koning 1925.
 40. H. E. Peeters St. Anthonis koning geschoten 1-6-1926.
 41. H. Pennings koning geschoten te St. Anthonis 1927.
 42. M. Simons Zadelmaker St. Anthonis (zonder jaartal; begin 20ste eeuw).

Verder nog enige prijs- en ereschilden:

43. 12e prijs aangeb. door J. J. Wintermans lid der 11e kamer St(aten) G(eneraal) Boekel 1923.
44. Gilde St. Catharina Mill 1625-1925.
45. Gildefeesten St. Anthonis 1926 mr. J. B. Hengst.
Afb. familiewapen, voorstellende een hengst.
46. 1e Pr. vogelschieten.
Aangeboden door Zijne Exc. de Comm. der Koningin in N.Br. Mr. Dr. v. Ryckevorsel.
1e Gilded. v/d gildenbond L. v. Cuyk.
St. Hubert 13 Mei (19)34.
47. 2e bondsdag schuttersgilde Land van Cuyk 9 en 10 juni 1935 Ravenstein.
48. 1185-1935. Afb. stadswapen 's-Hertogenbosch.
's-Hertogenbosch Gildefeesten 21 Juli 1935.
Korpswedstrijd Geweer 10e prijs.
(met ketting).
49. 1e pr. v. sch. L(and) v(an) C(uyk) G. (= Haps 1938).
50. 2e prijs vendelen kl. C. St. Anthonis 1957.

H. Douma

Landjuweel

*Bij het roeren van de trom
Gildevendels neigen
Verheffen zich en stijgen
Zwaaien zwierig zwenkend rond
Raken hemel, nooit de grond*

*Langzaam schroevend rond hun as
Wiekende in de spiralen
Spreken vendels tal van talen
Willen biddende verhalen
Hoe hun Brabant vroeger was.*

*Dartelend, met felle kleuren
Komen zij elkaar nabij
In een bonte feestkledij
Sprankelt heel de Meyerij
Van vazallen en sinjeuren.*

*Koning, keizer, kapitein,
Krommer dan hun eigen bogen
Dragen ketens, ingetogen,
Zilverschilden naar vermogen
Op fluweel en hermelijn*

*Wie zo'n zwaar verleden torst
Heft ook bekers en bokalen
Drinkt op Brabant en zijn vorst
Daarvan spreken de annalen
Gildebroeders hebben dorst.*

Louis Schröder

Het gilde van St. Catharina te Den Dungen I

door R. van Nuland

1. Inleiding.

De oudste vereniging van Den Dungen is ongetwijfeld het gilde van St. Catharina. In 1595 werd deze vereniging opgericht. Over de geschiedenis van het gilde is weinig bekend. Vermoedelijk door brand zijn de oudste archiefstukken verloren gegaan. Enkele bronnen om de geschiedenis van het gilde te beschrijven zijn: het goed bewaarde gildezilver; losse aantekeningen in verschillende archieven; artikelen in tijdschriften en boeken en wat mondelinge mededelingen van leden van het gilde. De voornaamste bron is ongetwijfeld een met de hand geschreven kopie van de oprichtingsakte van het gilde. Deze akte is door de Bossche secretaris Akkersdijk die tevens gemeenteschrijver van Den Dungen was tussen 1780 en 1810 (1) overgeschreven en wordt bewaard in het gemeente-archief van 's-Hertogenbosch (2). Van deze akte is een fotokopie gemaakt, die thans in het bezit van het gilde is. In het archief van het gilde is eveneens een kopie aanwezig van een oprichtingsakte, door pastoor van Iersel in 1837 herschreven (3). Deze akte wijkt op enkele punten af op die van 1595.

2. Oprichting en statuten van het gilde van St. Catharina.

Jacob Peter Eijmberts (van Griensven), Henrick Jan Delissen (van der Steen?), Henrik Dirks Zeberts, Henrik van der Aa, Jan van der Aa, Adriaan Jansen van der Merendonck en Goijaart Jacob Smits en nog andere Dungenaren vroegen in 1595 toestemming aan bisschop Masius om in Den Dungen een gilde of broederschap ter ere van St. Catharina in de Dungense kerk op te mogen richten.

Het kapittel van St. Jan te 's-Hertogenbosch en de pastoor van Den Dungen hadden hun goedkeuring daarvoor verleend.

Ze wilden periodiek een H. Mis laten opdragen. Dit alles volgens bepaalde voorschriften die zij ter goedkeuring aan de bisschop voorlegden. Onderaan deze akte stond "Ita consentit Jan Jan Lamberts priester en vice-pastoor in Dungen". Hierna volgden twaalf handtekeningen (4).

23 November 1595 werden de statuten door bisschop Masius goedgekeurd en werd het gilde of de broederschap van St. Catharina in de parochiekerk van den Dungen opgericht (4).

In het verzoekschrift aan de bisschop en in de goedkeuring van de statuten wordt steeds gesproken over een gilde of broederschap ter ere van de maagd en martelares St. Catharina.

Hieruit blijkt dat **dit gilde een kerkelijke aangelegenheid** is.

Een broederschap is volgens het kerkelijk recht een door een competente kerkelijke autoriteit opgerichte en een geheel onder haar toezicht staande godsdienstige vereniging van gelovigen (leken) die naast de beoefening van een of andere devotie of liefdewerk zich tevens ten doel stellen de bevordering en opbouw van de openbare eredienst, b.v. door het houden van

processies of bijzondere godsdienstoefeningen ter ere van Maria en andere heiligen (5). Deze broedersschappen of gilden hadden een gildehuis, waar de gildelieden hun maaltijden hielden, teerden en vergaderden. Dikwijls werd in hun gildehuis een kist bewaard waarin het geld, de ledenlijsten en reglementen bewaard werden (6). Volgens de legende zou Catharina van Alexandrië ten tijde van keizer Maxentius (305-312) de marteldood zijn gestorven.

Haar wijd verbreide verering dankt de heilige aan de legendarische passie (= verhaal over haar marteldood) die in de 6de of 7de eeuw in het Grieks werd geschreven en daarna in het Latijn en verschillende volkstalen werd vertaald. Volgens deze legende was Catharina een jong christenmeisje uit Alexandrië dat tegenover vijftig heidense wijsgerechten, die haar op last van keizer Maxentius strikvragen moesten stellen, het christelijk geloof zo wist te verdedigen, dat allen zich bekeerden en nog vóór haar als martelaren stierven.

Zelf werd zij op een rad met scherpe punten gefolterd. Doch toen dit rad op haar gebed, werd zij onthoofd.

Een latere overlevering voegt hieraan toe, dat haar lichaam door engelen naar de berg Sinaï werd gebracht en daar begraven.

De verering van St. Catharina nam in de middeleeuwen een geweldige vlucht. De kerk viert haar feestdag op 25 november (7). Het nieuw opgerichte gilde kreeg in 1595 in de kerk een eigen Catharina-altaar (8).

Op dit altaar moesten de gilde-missen worden opgedragen.

Voor de versiering en het onderhoud van dit altaar moesten de gildebroeders een bepaald bedrag betalen.

Als schenking voor het beeld van de H. Catharina in de Dungense kerk werd door het gilde rond 1750 vijftig gulden betaald (9).

De H. Catharina wordt hier afgebeeld met het zwaard in de hand, aan haar voeten een rad met ijzeren pinnen en op het hoofd een kroon. Het beeld is gemaakt van lindehout en is 148 cm. hoog (10).

Met de zin "Dit zijn de ordinantiën en statuten der broederschap van der gulden der heilige maget en maertelaeresse sinte Catharina nu te fundeeren ende op te riechten in de prochie kercken van sinte Jacopes apostels in de gehuegte van Den Dungen onder 't vrijdom der stadt" beginnen de statuten. (de nummering is later aangebracht).

(wordt vervolgd)

Begunstigers van „de Gildetrom”

Aannemersbedrijf **HURKMANS EN ZONEN N.V.**

Kromvenweg 21-23, Lierop — Tel. 04926-234

Pijpleidingen - Grondwerken -
Wegenbouw - Cultuurwerken.

A. COPPELMANS

F. v. d. Heijdenstr. 14, Netersel Tel. 04978-375

Uw adres voor het uitbroeden van
fazanten en sierkippen.

PIET ABRAHAMS

Tilburgseweg 8, Hilvarenbeek Tel. 04255-1219

Uw adres voor:
bierborstel - hooi en stro.

CAFE „LANGERIJT” A. KERSTEN

Lourdesstraat 5, (tegenover Aa-Be fabrieken
Tilburg Tel. 013-422418

Het Café waar gildebreeders elkaar ontmoeten.

BAVARIA B.V.

B. v. d. Heuvelstr. 35, Lieshout Tel. 04992-1123

Bavaria Bier en 3-Es Drinks

Drukkerij

HARRY BEK EN ZOON B.V.

Kennedylaan 16, 5466 AA Veghel
Tel. 04130 - 66971

Boek- en offset drukkerij

BRABANTS AANNEMINGSBEDRIJF B.V.

Hoogeloon Tel. 04978-316

Wegenbouw

EDELSMID ANDRIESEN

Steenweg 18, 5707 CG Helmond
Tel. 04929 - 36810

Handvervaardiging van gilde zilver,
restaurant, sportprijzen.

Café - Restaurant **„BOSCHLUST”**

Tilburgseweg 193, Goirle Tel. 013-423095

Bekend om zijn vis- en vleesspecialiteiten.
Uw adres voor bruiloften en partijen.

HEIKANTSE GARENBOETIEK

Eigenaar: A. v. d. Put
Offenbachstraat 165 (achter 't Wit Paardje)
Tilburg Tel. 013-551082

Heikantse Garenboetiek voor uw
brei- en knoopgarens

CALIS MODE

Julianastraat 33, 5087 BA Diessen
Tel. 04254- - 773

Specialist in alle hoofdbedekkingen
en gildeveren.

HUNTER

Sportkledingbedrijven B.V.

B. v. d. Klokkenlaan 63a, Waalwijk 04160-35131

Dames- Tiener- en Kinderjassen.

Café Restaurant **„BOERKE MUTSAERS”** In 't Zand

Vijverlaan 2, Tilburg Tel. 013-670693

Zalen beschikbaar voor bruiloften en partijen.
Aanlegplaats voor touringcar.

C. VAN IERSEL

Besterdring 44, Tilburg Tel. 013-43186

Voor exclusieve schilderstukken en
reproducties, alsmede voor al uw lijsten,
kunsthandel en lijstenspecialist.

Edelsmederij

NOL COOPMANS

Mirabelweg 98, Eindhoven — Tel. 040-418586

Handvervaardigde gildeschilden - gedreven,
gegoten en gegraveerd

IJKENS

ncordia

Gelderstraat 20, Hilvarenbeek Tel. 04255-1359

Uw adres voor een echte
Brabantse koffietafel.

H. EN C. PULLENS B.V.

1e Zeine 39, 5144 AJ Waalwijk
Tel. 04160 - 33064 - 33697

Container en Transportbedrijf.
Aannemers van Grondwerken.

RABOBANK

VOOR GELD & GOEDE RAAD

MEVR. ROELOFS

Roerdomphof 6, Geldrop — Tel. 040-866102

Vervaardigen en reparatie van vaandels,
vlaggen, vendels enz.

FLIP HOKSNOER

VLEESSNACKS

Mascagnistraat 13, Tilburg — Tel. 013-550933

Sateh-Shaslick-Gehaktballetjes in Saté-saus
Flip burger-stick

J. M. SPANINKS

C. Schuijtsstraat 29, Eindhoven, tel. 040-511800

Wij verzorgen alle evenementen
met Patates Frites, Vis, IJs.

SPOORDONKS HANDELSHUIS

GEBR. VAN OVERDIJK

Spoordonkseweg 90, 5688 TG Oirschot
Tel. 04997 - 2944

Komplete interieurverzorgers.

GREET EN HARRY SWINKELS

Besterdring 71, Tilburg Tel. 013-422743

Steek uw licht eens op in
Café-BAR „De Lantère”

J. A. M. TUERLINGS

Gasstraat 19, Tilburg Tel. 013-426622

Kolen - Olie - Benzine - Smeerolie

Wed. Joh. Verhulst en Zonen B.V.

Elzenweg 1, Waalwijk Tel. 04160-34911

Lucht- en warmtetechniek

VOLLENHOVEN

Tilburg, Beek en Donk, Wanssum, 013-681926

groot-olie — alle aardolieprodukten

FA. M. WATERS

Stationsstraat 18, Geldrop — Tel. 040 - 862372

Reeds ruim 45 jaar is dit uw speciaal adres
voor al uw Gildeattributen,
zoals vaandels, vendels, costuums enz.

DE HARRIE BAR

Kerkstraat 22, Loon Op Zand - Tel. 04166-2456

Zaal beschikbaar voor vergaderingen
en feestjes.